

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 79g/2022

privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din articolul 272 alineatele (1) și (2) și din articolul 1030
alin. (1) din Codul civil (în redacția de până la data de 1 martie 2019)
(termenul de prescripție extinctivă)

CHIȘINĂU

13 septembrie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Sorina Munteanu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 6 iunie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 13 septembrie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor alineatului (1) și a textului „*dacă legea prevede altfel, prescripția începe să curgă de la data când obligația devine exigibilă*” de la alineatul (2) din articolul 272 și a alineatului (1) din articolul 1030 din Codul civil (în redacția de până la data de 1 martie 2019), ridicată de dl avocat Ivan Roșca, pârât în dosarul nr. 2a-45/22, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecată al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, constituit din doamnele Ala Malii și Viorica Mihaila și domnul Vitalie Cotorobai, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 9 octombrie 2017, dna Olga Moisei a depus o cerere de chemare în judecată împotriva dlui avocat Ivan Roșca, prin care a solicitat încasarea forțată a sumelor de bani pe care acesta, în calitate de reprezentant al reclamantei, le-a încasat de la Ministerul Finanțelor în contextul executării hotărârii judecătorești din 10 iunie 2013.

4. Prin Hotărârea din 12 aprilie 2019, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a respins acțiunea ca fiind tardivă.

5. Prin Decizia din 7 noiembrie 2019, Curtea de Apel Chișinău a admis apelul nei Olga Moisei, a casat integral hotărârea primei instanțe din 12 aprilie 2019 și a emis o nouă hotărâre prin care a admis parțial acțiunea.

6. Prin Decizia Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul formulat de dl Ivan Roșca, a fost casată Decizia Curții de Apel Chișinău din 7 noiembrie 2019 și cauza a fost trimisă la rejudecare.

7. Prin Decizia din 29 iunie 2021, Curtea de Apel Chișinău a respins apelul nei Olga Moisei și a menținut hotărârea primei instanțe din 12 aprilie 2019.

8. Prin Decizia din 22 decembrie 2021, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul dnei Olga Moisei, a casat decizia Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2021 și a trimis cauza la rejudecare.

9. La 20 mai 2022, dl Ivan Roșca a ridicat în fața Curții de Apel Chișinău excepția de neconstituționalitate a prevederilor menționate la § 1.

10. Prin încheierea din 26 mai 2022, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

11. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

[...]”

12. Prevederile relevante ale Codului civil, în redacția de până la data de 1 martie 2019, sunt următoarele:

Articolul 272

Începutul curgerii termenului de prescripție extinctivă

„(1) Termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

(2) Dacă legea prevede altfel, prescripția începe să curgă de la data când obligația devine exigibilă [...]”

Articolul 1030

Contractul de mandat

„(1) Prin contractul de mandat o parte (mandant) împuternicește cealaltă parte (mandatar) de a o reprezenta la încheierea de acte juridice, iar aceasta, prin acceptarea mandatului, se obligă să acționeze în numele și pe contul mandantului.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că în cadrul litigiului principal au fost pronunțate două hotărâri judecătorești de respingere a

acțiunii din cauza omiterii termenului de adresare în instanță și o hotărâre judecătorească de admitere a acțiunii, prin care s-a constatat că acțiunea a fost depusă cu respectarea termenului de prescripție. În acest sens, autorul excepției consideră că dispozițiile contestate sunt neclare, deoarece nu există o practică judiciară uniformă în materie de prescripție, fapt care ar conduce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice.

14. În același timp, autorul sesizării pretinde că interpretarea și aplicarea diferită de către instanțele judecătorești a prevederilor contestate în procesul de examinare a cauzei sale au condus la încălcarea dreptului său de proprietate, deoarece sumele de bani încasate în numele clientului său de la Ministerul Finanțelor reprezintă onorariul său.

15. În acest context, autorul sesizării îi solicită Curții să verifice constituționalitatea dispozițiilor contestate prin prisma articolelor 1 alin. (3), 4 alin. (1) și (2), 7, 9 alin. (2), 20 alin. (1), 23 alin. (2), art. 26 alin. (1) și (2), art. 46 alin. (1) și (2) și art. 54 alin. (1), (2) și (4) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul civil, ține de competența Curții Constituționale.

18. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate, ridicată de dl Ivan Roșca, parte într-un proces pendinte la instanța de drept comun, este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

19. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile alineatului 1 și textul „*dacă legea prevede altfel, prescripția începe să curgă de la data când obligația devine exigibilă*” de la alineatul 2 din articolul 272 și articolul 1030 alin. (1) din Codul civil (în redacția de până la data de 1 martie 2019).

20. Prevederile legale contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

21. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată la etapa rejudecării cauzei în instanța de apel. Astfel, Curtea admite că instanța de apel ar putea să aplice prevederile contestate în cauza pe care o examinează.

22. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental garantat de Constituție (a se vedea DCC nr. 30 din 18 martie 2021, § 19; DCC nr. 44 din 1 aprilie 2021, § 20; DCC nr. 69 din 18 mai 2021, § 19; DCC nr. 86 din 8 iunie 2021, § 18).

23. Sub acest aspect, Curtea observă că autorul sesizării a susținut că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 4 alin. (1) și (2) [*drepturile și libertățile omului*], 7 [*Constituția, Lege Supremă*], 9 alin. (2) [*principiile fundamentale privind proprietatea*],

20 alin. (1) [*accesul liber la justiție*], 23 alin. (2) [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 26 alin. (1) și (2) [*dreptul la apărare*], 46 alin. (1) și (2) [*dreptul la proprietatea privată și protecția acesteia*] și 54 alin. (1), (2) și (4) [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție, însă a prezentat argumente doar în privința articolelor 20, 23 alin. (2) și 46 alin. (1) și (2) din Constituție.

24. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolul 23 alin. (2) din Constituție nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorul excepției de neconstituționalitate trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unor ingerințe în drepturile garantate de Constituție (a se vedea HCC nr. 3 din 14 ianuarie 2021, § 22, HCC nr. 12 din 6 aprilie 2021, § 33).

25. Cu privire la pretinsa încălcare a articolului 20 din Constituție, Curtea constată că autorul sesizării invocă o practică judiciară neuniformă în materie de prescripție, cu referire la data începerii curgerii termenului de prescripție și, respectiv, a nașterii dreptului la acțiune pentru apărarea dreptului substanțial încălcat. În acest context, Curtea reține că obligația instanțelor ierarhic superioare este de a înlătura divergențele de aplicare a dreptului în cauze similare, astfel încât există posibilitatea remedierii eventualelor deficiențe. Interpretările izolate nu pot face obiectul controlului de constituționalitate, ci al controlului judecătoresc (a se vedea DCC nr. 188 din 7 decembrie 2021, § 58).

26. Cu referire la incidența articolului 46 din Constituție, Curtea reține că argumentele autorului sesizării se referă la titlul sumelor de bani încasate de avocat de la debitorul clientului său [onorariu și nu prejudiciu] și pune în discuție modul de aplicare a legii, și nu constituționalitatea acesteia.

27. În contextul celor expuse, Curtea constată că motivele sesizării se referă la aspecte ce țin exclusiv de interpretarea și aplicarea legii de către instanțele de drept comun. În acest sens, Curtea reiterează că aceste aspecte nu țin de competența Curții Constituționale (a se vedea DCC nr. 14 din 2 februarie 2021, § 30; DCC nr. 82 din 8 iunie 2021, § 21; DCC nr. 9 din 20 ianuarie 2022, § 28).

28. În baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor alineatului (1) și a textului „*dacă legea prevede altfel, prescripția începe să curgă de la data când obligația devine exigibilă*” de la alineatul (2) din articolul 272 și a alineatului (1) din articolul 1030 din Codul civil (în redacția de până la data de 1 martie 2019), ridicată de dl avocat Ivan Roșca, pârât în dosarul nr. 2a-45/22, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 13 septembrie 2022
DCC nr. 125
Dosarul nr. 79g/2022*